

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: لیو زونگی
برگردان: مجله جنوب جهانی
فرستنده: طاهر باختری
۰۵ می ۲۰۲۵

چین: هند در مانده، یک بدعت بسیار خطرناک گذاشت

رئیس و پژوهشگر مرکز مطالعات آسیای جنوبی مؤسسه شانگهای برای مطالعات بین‌المللی در ده روز گذشته، تنش‌ها میان هند و پاکستان به طور مداوم افزایش یافته است:

در ۲۲ اپریل، در منطقه پهلگام در کشمیر تحت کنترل هند، یک حمله مسلحانه به گردشگران رخ داد که منجر به کشته شدن ۲۶ نفر شد.

به دنبال آن، هند و پاکستان هر دو تدابیر سختگیرانه‌ای اتخاذ کردند: دولت هند، گروه‌های مسلح تحت حمایت پاکستان را مسؤول این حمله دانست و اقداماتی تلافی‌جویانه از جمله بستن گذرگاه‌های مرزی هند و پاکستان، اخراج دیپلمات‌های پاکستانی و تعلیق پیمان آب‌های رود سند را به اجرا گذاشت. دولت پاکستان اتهامات هند را رد کرد و اقدامات تلافی‌جویانه متقابلی مانند بستن حریم هوایی و تعلیق تجارت را به اجرا گذاشت.

در روزهای بعد، نیروهای دو کشور به طور پیوسته در خط کنترل و مناطق مرزی به تبادل آتش پرداختند. در ۲۸ اپریل، مودی یک جلسه امنیتی ویژه برای بررسی گزینه‌های حمله نظامی در پاسخ به حمله پهلگام تشکیل داد و پس از آن اعلام کرد که به ارتش «آزادی عمل کامل» داده شده است تا نحوه پاسخگویی، اهداف و زمان‌بندی اقدام هند را تعیین کند.

طبق آخرین گزارش‌های رسانه‌ای، به نظر می‌رسد منطقه کشمیر تحت کنترل پاکستان در وضعیت آماده‌باش قرار گرفته است؛ نه تنها بیش از هزار مدرسه تعطیل شده‌اند، بلکه به مردم توصیه شده است که آذوقه ذخیره کنند. نیروهای مسلح دو کشور در حال آماده‌باش کامل هستند و خطر وقوع جنگ بسیار قریب‌الوقوع به نظر می‌رسد.

تحلیل دلایل درگیری اخیر هند و پاکستان

به نظر نویسنده و بر اساس تحلیلی که انجام داده‌ام، به احتمال زیاد درگیری اخیر، واکنش خشونت‌آمیز نیروهای مقاومت محلی کشمیر به سیاست‌های دولت مودی در قبال کشمیر است. این حمله پیچیدگی‌های تاریخی، مذهبی و سیاسی منطقه کشمیر را برجسته ساخت.

منطقه کشمیر همواره کانون اختلافات و درگیری‌ها میان هند و پاکستان بوده است. دولت مودی در سال ۲۰۱۹ با اصلاح ماده ۳۷۰ قانون اساسی و لغو ماده ۳۵A، «وضعیت ویژه» ایالت جامو و کشمیر را لغو و این ایالت را به دو قلمرو اتحادی تقسیم کرد. این دولت همچنین نیروهای سنگینی را در این منطقه مستقر کرد، حکومت سرکوبگرانه‌ای بر مردم محلی اعمال نمود و به هندوهای غریب‌نژاد اجازه داد تا به این منطقه مهاجرت کرده و زمین و خانه خریداری کنند؛ این اقدامات باعث تشدید اختلافات مذهبی و احساسات جدائی‌طلبانه در منطقه شد. امروزه، این احساسات توسط مهاجمان مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

از جزئیات گزارش‌های رسانه‌های هندی و غربی می‌توان دریافت که مهاجمان به طور خاص مردان هندو را برای کشتن انتخاب کرده‌اند و عمل آن‌ها هدفمند بوده است. پس از این حمله، یک گروه مسلح که خود را «جنبش مقاومت کشمیر» معرفی کرد، مسئولیت آن را بر عهده گرفت و در بیانی‌اش به صراحت به مخالفت با سیاست «اسکان مهاجران» دولت هند که منجر به تغییر ساختار جمعیتی می‌شود، اشاره کرد.

مقصر دانستن پاکستان از همان ابتداء، آشکارا تلاشی از سوی دولت مودی برای پنهان کردن مسئولیت شکست‌های مدیریتی خود است.

در چند سال گذشته، دولت مودی و رسانه‌های هندی به طور گسترده موفقیت سیاست‌های خود در قبال کشمیر را تبلیغ کرده‌اند. وقوع این حمله نشان می‌دهد که سیاست‌های افراطی ملی‌گرایانه هندوی آن‌ها، در واقع منجر به کشتار وحشیانه‌تری شده است. دولت مودی برای سلب مسئولیت، فرو نشانیدن خشم مردم هند و مقابله با انتقادات مخالفانی مانند راهول گاندی، بار دیگر انگشت اتهام را به سوی پاکستان نشانه رفته و این کشور را به حمایت از این حمله متهم کرده است.

در واقع، نسبت دادن مسئولیت حملات مشابه در داخل هند به پاکستان، رویه‌ای همیشگی برای طرف هندی بوده است. هند و پاکستان سابقه‌ای طولانی در حمایت از گروه‌های جدائی‌طلب و تروریستی در خاک یک دیگر برای انجام اقدامات خرابکارانه و حملات علیه طرف مقابل دارند.

با این حال، با توجه به تلاش‌های مستمر دولت پاکستان در سال‌های اخیر برای بهبود روابط با دولت هند، احتمال برنامه‌ریزی و حمایت فعالانه دولت پاکستان از این حمله بعید به نظر می‌رسد.

نکته قابل توجه، استفاده هند برای اولین بار از «قطع آب» به عنوان سلاح و تشدید بازدارندگی ستراتیژیک است که واکنش شدید پاکستان را برانگیخته است.

در واکنش اخیر دولت هند، یک تفاوت چشمگیر با گذشته، تعلیق یک‌جانبه اجرای پیمان آب‌های رود سند مصوب ۱۹۶۰ است که با میانجی‌گری بانک جهانی بین هند و پاکستان به امضاء رسیده بود. این اقدام با هدف تهدید امنیت غذایی و ثبات اجتماعی پاکستان صورت گرفته و نشان می‌دهد که رقابت امنیتی در جنوب آسیا از چارچوب تقابل نظامی سنتی فراتر رفته و وارد مرحله جدیدی از بازدارندگی مرکب «آب-غذا-انرژی» شده است.

اگرچه میزان آبی که هند می‌تواند به طور کامل کنترل کند ممکن است زیاد نباشد، اما «قطع آب» می‌تواند باعث ایجاد وحشت روانی جدی در میان مردم پاکستان شود. این اقدام از سوی پاکستان «تروریسم آبی» نامیده شده و عبور از

خطوط قرمز تاریخی، نقض قوانین و معاهدات بین‌المللی و مغایر با اصول اخلاقی بین‌المللی تلقی شده است. از آنجا که آب رود سند شاه‌رگ حیاتی پاکستان است، این کشور اعلام کرده است که «قطع آب» ممکن است آن را وادار به توسل به جنگ کند.

هدف هند از این اقدام، اعمال فشار از طریق ابزارهای غیرنظامی، ایجاد تصویری «مرد قدرتمند» از دولت مودی و همچنین احتمالاً تلاش برای دستیابی به هدف دیرینه خود یعنی اصلاح پیمان آب‌های رود سند است. با این حال، باید گفت که توسل هند به چنین اقدام نسنجیده‌ای، نشان می‌دهد که این کشور احتمالاً در مواجهه با مسأله حمله اخیر، فاقد ابزارهای مؤثر بوده و به آخر خط رسیده است.

ملاحظات و خطوط قرمز ستراتیژیک طرفین

درگیری اخیر هند و پاکستان بر سر حمله پهلگام، در بستری از جنگ تعرفه‌ی جهانی به راه افتاده توسط دولت ترمپ و فروپاشی نظام بین‌الملل رخ می‌دهد و نه تنها منافع هند، پاکستان و سایر کشورهای جنوب آسیا را مستقیماً تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه قدرت‌های جهانی مانند چین، آمریکا، روسیه و فرانسه و همچنین کشورهای خاورمیانه مانند اسرائیل، ترکیه و عربستان سعودی را نیز درگیر می‌کند.

اگر این رویداد به صورت مسالمت‌آمیز حل نشود، تأثیرات عمیقی بر نظم جهانی خواهد گذاشت و اقدام هند، به ویژه «قطع آب»، یک بدعت بسیار خطرناک در جامعه بین‌المللی خواهد بود.

ابتداء به ملاحظات و خطوط قرمز ستراتیژیک هند و پاکستان می‌پردازیم.

نخست، برای هند، دولت مودی می‌خواهد موضع سختگیرانه خود در قبال مبارزه با تروریسم را به مردم داخلی نشان دهد، خشم عمومی را فرو نشاند، مخالفان را سرکوب کند، مسئولیت اشتباهات سیاستی خود را سلب کند و پاکستان را در جامعه بین‌المللی بدنام کند. دولت مودی با استفاده از ابزار «قطع آب» امیدوار است از این فرصت برای بازنگری در معاهده تقسیم آب‌های رود سند و حتی به دست آوردن مستقیم کنترل آب‌های این رودخانه از طریق روش‌های غیرقانونی، استفاده کند.

هند احتمالاً امیدوار است مانند سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۹، حملات به اصطلاح «جراحی» علیه پاکستان انجام دهد تا احساسات عمومی در داخل را آرام کند؛ اما در شرایط فعلی که حدود ۷۰ درصد تجهیزات نظامی پاکستان چینی شده و شکاف نسلی در تجهیزات نظامی هند در مقایسه با پاکستان وجود دارد، این کشور اطمینانی به پیروزی ندارد. علاوه بر این، به نظر می‌رسد وظیفه اصلی دولت فعلی مودی، استفاده از به اصطلاح «فرصت طلایی» جنگ تعرفه‌ی ترمپ علیه چین برای توسعه خود است، نه حل مسأله پاکستان.

در بیش از ده سال گذشته، دولت مودی معتقد بوده است که سیاست «حذف خط تیره بین هند و پاکستان» که در سطح بین‌المللی دنبال کرده، موفقیت‌آمیز بوده است. اگرچه برخی سیاستمداران هندی علناً از «تجزیه» پاکستان سخن گفته‌اند، اما چنین وضعیتی احتمال درگیری هسته‌ی را به شدت افزایش می‌دهد. بنابراین، هند احتمالاً قصد ندارد یک جنگ بزرگ برای تجزیه پاکستان به راه بیندازد.

اعلام «آزادی عمل کامل» به ارتش توسط مودی در ۲۸ اپریل، بسیار شبیه به اظهارات او در جریان درگیری گالوان در سال ۲۰۲۰ است و در واقع می‌تواند نوعی سلب مسئولیت و شانه خالی کردن از زیر بار مسئولیت باشد. در آن زمان، مودی اختیار جنگ را به جنرال ناراون، رئیس سابق ستاد ارتش هند، واگذار کرد. ناراون در خاطرات خود نوشت: پس از آن متوجه شدیم که در صورت وقوع جنگ، ارتش هند احتمالاً با شکست فاجعه‌باری روبه‌رو می‌شد،

زیرا قوی‌ترین تیپ ترکیبی سنگین ارتش آزادیبخش خلق چین در مرز مستقر شده بود، اما ارتش هند آن را کشف نکرده بود. خوشبختانه، او در لحظه حساس، گزینه صلح را انتخاب کرد.

اما برای پاکستان، در این درگیری کنونی، واکنش آن کاملاً منفعلانه بوده است.

پاکستان در حال حاضر با بی‌ثباتی در وضعیت سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی داخلی روبه‌رو است و نمی‌خواهد وارد جنگ شود. اما در مواجهه با اتهامات بی‌اساس دولت هند، فشارهای نظامی فزاینده هند و تهدید «قطع آب»، پاکستان تنها مجبور به دفاع از خود و تلاش برای بقا است.

بهترین گزینه برای این کشور، استفاده از ابزارهای دیپلماتیک و کمک سازمان‌های بین‌المللی برای تیرئه خود و حل مسالمت‌آمیز بحران کنونی، از جمله مسئله آب‌های رود سند، است. اما اگر هند واقعاً دست به اقدام نظامی علیه پاکستان بزند، اگرچه قدرت کلی این کشور بسیار کمتر از هند است، اما پاکستان به طور فعالانه به دنبال حمایت چین، ترکیه و کشورهای خاورمیانه مانند عربستان سعودی خواهد بود و تلاش خواهد کرد تا در مواجهه با تحریکات هند، پیروزی نظامی را تضمین کند. اگر هند حل مسئله آب‌های رود سند را به تأخیر بیندازد و این امر بر تولیدات کشاورزی و ثبات اجتماعی پاکستان تأثیر بگذارد، پاکستان ممکن است مجبور به انجام حملات نظامی به سدهای داخل خاک هند شود.

برای بنگله دیش و سایر کشورهای جنوب آسیا، آن‌ها نمی‌خواهند شاهد رویارویی نظامی هند و پاکستان باشند و همچنین نمی‌خواهند شاهد استفاده هند از مسئله آب رودخانه‌ها برای تهدید کشورهای پائین‌دست باشند. بنگله دیش در چنین مسائلی تجربه تلخی دارد. این کشورهای جنوب آسیا امیدوارند از طریق هماهنگی قدرت‌های بزرگ و سازمان‌های بین‌المللی، اختلافات هند و پاکستان را از طریق دیپلماتیک حل کنند.

در ادامه به منافع و ملاحظات ستراتیژیک امریکا، روسیه، فرانسه و همچنین اسرائیل، ترکیه و عربستان سعودی و دیگر کشورهای خاورمیانه می‌پردازیم.

برای امریکا، اگرچه ترمپ و ونس و دیگران علناً حمایت خود را از مبارزه هند با تروریسم اعلام کرده‌اند، اما پاکستان را متهم نکرده‌اند. امریکا از اقدام هند در «قطع آب» به روی پاکستان و حتی اقدام به حمله مسلحانه علیه این کشور حمایت نمی‌کند و مارکو روبیو، وزیر امور خارجه امریکا، امیدوار است در این میان میانجی‌گری کند. در شرایطی که ترمپ، ونس و روبیو و دیگران امیدوارند از هند برای مهار چین استفاده کنند، امریکا نمی‌خواهد هند درگیر جنگ با پاکستان شود. حتی اگر تولید ناخالص داخلی پاکستان تنها یک‌دهم هند باشد، سطح تسلیحات و توانایی رزمی ارتش پاکستان از هند عقب‌تر نیست و احتمالاً هند در درگیری نظامی متحمل خساراتی خواهد شد که مانع از تحقق هدف امریکا برای مهار چین می‌شود.

روسیه اگرچه روابط نزدیکی با هند دارد، اما در سال‌های اخیر روابط خود را با پاکستان به سرعت بهبود بخشیده است. این کشور در شرایطی که هنوز مسئله اوکراین را حل نکرده است، نمی‌خواهد هند و پاکستان وارد درگیری شوند و بر وضعیت منطقه و توسعه سازمان همکاری‌های شانگهای تأثیر بگذارند. به ویژه نمی‌خواهد شاهد درگیری بین هند که از تسلیحات روسی استفاده می‌کند و پاکستان که از تسلیحات چینی استفاده می‌کند باشد، زیرا این امر ضعف دستگاه‌های تسلیحاتی روسی را آشکار می‌کند.

حمایت ترکیه از پاکستان پس از وقوع این حادثه بسیار فعالانه بوده است. این کشور امیدوار است با حمایت از پاکستان، روابط نزدیک خود را با دیگر کشورهای اسلامی، به ویژه رهبری خود را در جهان اسلام، نشان دهد. علاوه بر این، ترکیه امیدوار است بازار تسلیحات خود را توسعه دهد.

اسرائیل نیز امیدوار است با حمایت از هند در مبارزه با پاکستان، تنها کشور هسته‌ای جهان اسلام، حمایت کشورهای مسلمان از مردم فلسطین را تضعیف کند و در نتیجه به روحیه جهان اسلام ضربه بزند. برای فرانسه و اسرائیل، آن‌ها همچنین نگران این هستند که تجهیزات نظامی فروخته شده به هند در درگیری با تجهیزات نظامی چینی شکست بخورد.

به طور کلی، جامعه بین‌المللی از وقوع جنگ مجدد بین هند و پاکستان حمایت نمی‌کند. هیچ کشوری، از جمله امریکا، روسیه و کشورهای جنوب، موضع هند مبنی بر اقدام نظامی علیه پاکستان را درک نمی‌کند. بنابراین، دولت مودی عملاً در وضعیت بسیار دشواری قرار گرفته است: جامعه بین‌المللی اساساً از جنگ‌طلبی‌های آن حمایت نمی‌کند، احساسات ملی‌گرایانه هندو در داخل همچنان بالاست، اما در صورت وقوع جنگ واقعی، پیروزی آن قطعی نیست.

موضع چین

چین همواره خواهان حفظ صلح و ثبات در مناطق همجوار بوده و نمی‌خواهد شاهد جنگ و ناآرامی در اطراف خود باشد، به ویژه در شرایطی که با جنگ تعرفه‌ای به راه افتاده توسط ترمپ روبه رو است و روابط چین و هند به تدریج رو به بهبود است، این کشور بیشتر از همه خواهان عدم وقوع درگیری مسلحانه بین هند و پاکستان است.

چین در حال تلاش برای صلح و مذاکره است و امیدوار است اختلافات هند و پاکستان از طریق دیپلماتیک حل شود. در این راستا، لازم است با دیگر کشورها به طور فعالانه سازمان ملل متحد، سازمان همکاری شانگهای و بانک جهانی را برای انجام یک تحقیق بی‌طرفانه و علنی در مورد حادثه پهلگام مشارکت دهد. با توجه به این که هند تاکنون تمایلی به دخالت دیگر کشورها و سازمان ملل متحد در تحقیقات مربوط به حادثه پهلگام نشان نداده است، به نظر می‌رسد هند شواهد قطعی مبنی بر حمایت پاکستان از این حادثه در دست ندارد.

اقدام هند در «قطع آب» مغایر با اصول بشردوستانه است و چین و جامعه بین‌المللی باید از همه طرف‌ها بخواهند که به قوانین و معاهدات بین‌المللی پایبند باشند – منظور از قوانین و معاهدات بین‌المللی در اینجا نه تنها پیمان آب‌های رود سند، بلکه تمام قطعنامه‌ها و معاهدات مصوب سازمان ملل متحد در مورد مناقشات منطقه کشمیر است. باید تصریح شود که چین همواره مخالف جنگ و ناآرامی در مناطق همجوار بوده و بیش از همه نمی‌تواند اجازه دهد منافع فرامرزی چین، به ویژه کریدور اقتصادی چین و پاکستان، پروژه‌ها و شهروندان چینی در پاکستان، دچار هیچ گونه آسیبی شود. نباید اجازه داده شود نیروهای خارجی از تروریست‌های بلوچ و طالبان در داخل پاکستان برای حمله به منافع فرامرزی چین حمایت کنند. در این مسائل، چین باید موضعی قاطع داشته باشد.